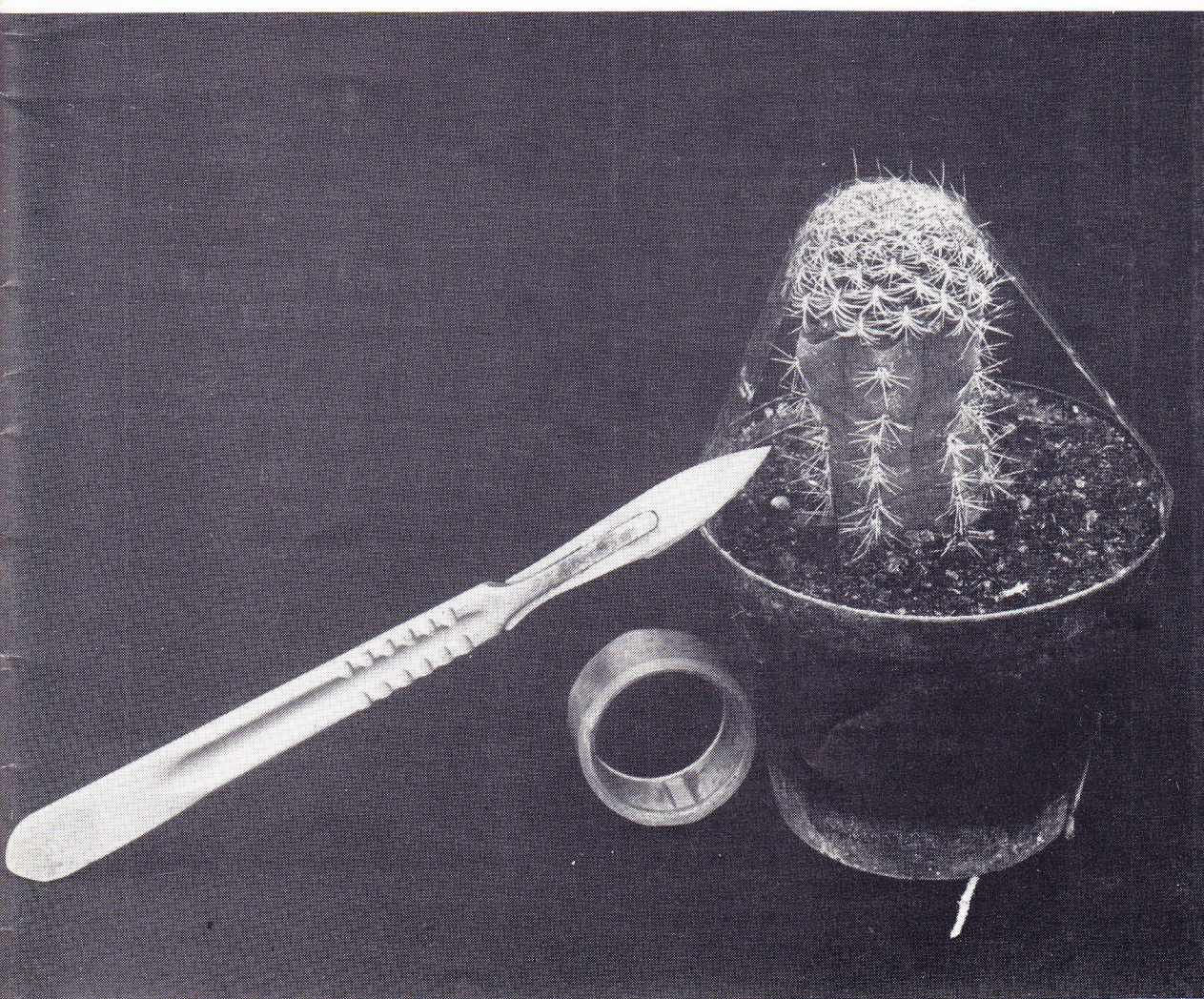

KAKTUS

1980

ARG 15 - NR. 3

KAKTUS udkommer 4 gange årligt i januar, april, juli og oktober som medlemsblad for Nordisk Kaktus Selskab.

Redaktion: Hans Grønlund, Hornemanns Vænge 27, 3. tv., 2500 Valby

Tryk: C. Nordlundes Bogtrykkeri, 3400 Hillerød

Selskabets regnskabsår er fra 1. januar til 31. december. Årskontingent 80 kr. Alle henvendelser vedrørende medlemsskab og adresseændringer bedes rettet til kassereren, Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, 2700 Brønshøj. Giro-nr. 6 57 87 13 - About membership apply to mr. Otto Forum Sørensen.

Terminer for indlevering af annoncer og artikler:

Termine für Anzeigen und Artikel:

Terms for ads and articles:

15. februar, 15. maj, 15. august, 5. november

Annoncepris: ¼ side 150 d.kr. – Preise für Anzeigen: ¼ Seite 150 d.kr. – Price for ads: ¼ page 150 d.kr.

Selskabets styrelse:

Formand: Peter Brandt Pedersen, Tårnbygårdsvej 20, DK-2770 Kastrup, telf. (01) 51 66 06.

Næstformand: Ebbe Dreyer Skov, Spireavænget 3, DK-5210 Odense NV, telf. (09) 94 13 43.

Ekstern sekretær: Find Aalbæk Madsen, Langedamsvej 11, DK-5500 Middelfart, telf. (09) 41 28 56.

Ekstern sekretær: Torbjörn Haldammen, Riset 1, S-734 00 Hallstahammar, telf. 0220 - 260 09.

Intern sekretær: Inge Clausen, Månedalen, Høsterkøb, DK-2970 Hørsholm, telf. (02) 89 28 93.

Kasserer: Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, DK-2700 Brønshøj, telf. (02) 94 61 74.

Bibliotekar: Hans Grønlund, Hornemanns Vænge 27, 3 tv., DK-2500 Valby, telf. (01) 17 16 01.

Redaktionsmedlemmer:

Cees Rijk van Ravens, Karisveien 122, N-2013 Skjetten.

Helmut Broogh, Am Beisenkamp 78, Wattenscheid, D-4630 Bochum 6.

Hans Keil, Lærkevej 17, D-2381 Ny Bjernt, Sydslesvig.

Hans Skovsgård, Klostervej 20, Breum, DK-7870 Roslev.

Georg Sydow, Hovmålvej 77, DK-2300 København S.

Redaktør af »Meddelelser fra N.K.S.«:

Find Aalbæk Madsen, Langedamsvej 11, DK-5500 Middelfart

Kredsrepræsentanter:

Kredsrepræsentanternes navne og adresser vil i dette og de følgende numre af KAKTUS være opført på bladets næstsidste side.

Forsidebilledet viser en veludført planpodning. Inge Clausen har podet en *Sulcorebutia* på en *Cereus*. Den specielle kniv (en skalpel) kan købes i medlemmernes indkøbscentral. Artiklen om podning står på side 62-63 i dette nummer af KAKTUS.

Red.

Den XVI I.O.S. Kongres i Mexico City

Præsidenten for I.O.S., Mr. Donald fra U.S.A., åbnede den XVI kongres med at byde velkommen til repræsentanter for 60 lande, særligt indbudte kulturpersonligheder og medlemmer af det diplomatiske korps. Begivenhederne blev dækket af såvel fjernsyn som presse, og højdepunktet var overrækkelsen af Cactus d'Or, en guldstatuette udformet som en gruppe søjlekaktus, der er indstiftet af prinsesse Grace af Monaco. Modtageren var i år den kendte kaktusforsker fru Helia Bravo-Hollis, Mexico, der under et minutlangt bifald modtog prisen som tak for hendes livslange arbejde. Prisen blev overrakt af prinsesse Grace's repræsentant, Mr. Marcel Kroenlein, leder af den Botaniske Have i Monaco. Cactus d'Or er kun blevet uddelt een gang tidligere, nemlig i 1978 hvor den blev tildelt professor W. Rauh, Heidelberg.

Under opholdet i Mexico City modtog vi fra såvel udenlandske som mexikanske familier en række indbydelser til private middage; et festligt men anstrengende indslag i det store program. Arbejdsprogrammet var ret så omfattende. På tre dage afvikledes ikke mindre end 32 foredrag, hvor især dr. Jorge Meyran, Mexico; professor W. Rauh, Tyskland; Roberto Vazquez, Bolivia; Lau, Mexico; mr. Charles Glass, U.S.A.; dr. Kiesling, Argentina og præsidenten for det Mexicanske Kaktus Selskab, Hernando Sanchez-Mejorada R, må fremhæves for deres gode og oplysende foredrag. På et senere lukket møde blev det oplyst, at der, med hensyn til indsamling og udførsel af truende planter, havde fundet grove overtrædelser sted. Man har derfor skærpet kontrollen i mange lande. Der vil i den nærmeste fremtid tilgå de europæiske lande en skarp henstilling om at overholde de betingelser, der er nedlagt i The Washington Convention on International Trade in Endangered Species of Fauna and Flora, som er undertegnet af de fleste lande. Der var som sædvanligt tilgået organisationen en del ansøgninger om optagelse; men mange måtte afvises. Et ikke uvæsentlig problem er den indirekte politiske infiltration, der udøves i visse lande. Emnet blev indgående drøftet på et lukket møde, og der blev opnået en efter min mening tilfredsstillende løsning på dette dilemma.

Efter den officielle kongres var der - under kyndig

Kongresdeltagere; fra venstre: D. Supthut (Schweiz), Lloyd Brinson (U.S.A.) og W. Rauh (Tyskland).

vejledning af medlemmer af det mexikanske kaktus selskab - lejlighed til en rundrejse i Mexico. Mit første møde med disse enorme områder med kaktus gjorde et uudsletteligt indtryk på mig. Hele skove af *Cephalocereus hoppenstedtii* er et syn man aldrig glemmer. Mexico er et rigt land, med vidundeligt klima og en pragtfuld natur. Takket været en indfødt, fik jeg set og oplevet en del, der er de færreste beskåret; med åbne sanser har jeg modtaget alt hvad landet kunne give mig. For mig står kontakten med de indfødte, indianske befolkningsgrupper som det mest værdifulde. At se og høre om deres skikke, deres levevis, religion og overtro, spise deres mad uden at blive syg gav mig en følelse af at have mødt et folks sjæl. Indrømmet, det var med tungt hjerte jeg forlod dette land. Jeg befinder mig nu atter hjemme; men en del af mig vil altid forblive i Mexico.

Georg Sydow

Nordamerikanske ørkener

En rejse gennem Nevada, Arizona, New Mexico og Texas

I november 1978 havde jeg lejlighed til at foretage en 6000 km lang rejse i lejet vogn, gennem den sydvestlige del af U.S.A. Den i forvejen nøje planlagte færd, havde det formål at studere dele af 3, af de 4 egentlige ørkenområder i Nordamerika. Traditionelt mener sagkundskaben at kunne lokalisere 4 ørkenområder, på det nordamerikanske kontinent, nemlig: Den store bassin Ørken, Mojave Ørkenen, Sonora Ørkenen og Chihuahua Ørkenen. Navnet på den sidst nævnte lokalitet udtales tjivava. Udbredelsen af disse egentlige ørkenområder er vist på figur 1. På figur 1 er ligeledes indtegnet min rejserute, samt de nationalparker der er oprettet for at bevare og fremvise de karakteristiske dele, af disse 4 ørkener. Der findes andre nationalparker i områderne, men deres opgaver er mere rettet mod bevarelsen og fremvisningen af natur- eller kulturmærkværdigheder, end mod fremvisningen og bevarelsen af specielt ørkenmiljøet. Eksempler kan være nationalparken omkring Grand Canyon, et af de mange indianerreservater, eller steder, hvor der har foregået store militære slag, tidligere i U.S.A.'s historie, o.s.v. Jeg besøgte alle nationalparkerne vist på figur 1, med undtagelse af Canyonlands national Park og Joshua tree national Monument.

Hvad er en ørken?

Ja, dette spørgsmål trænger sig hurtigt på, når man først har fundet ud af, at sådan en vil man gerne ud at se, og det ville jeg jo. Spørgsmålet er ikke så let at besvare eksakt, men det stemmer nok bedst med de flestes opfattelse af, at det er et sted hvor det regner meget lidt, d.v.s. sammenlignet med steder hvor det regner mere! Det er imidlertid vanskeligt at fastsætte en grænse for den årlige nedbørsmængde, for et landområde, for at det skal kunne kaldes en ørken.

I Sahara regner det aldrig, selv om det hævdes at der *kan* komme en byge med 10 års mellemrum. Der er derfor heller ingen plantevækst, eller dyreliv i Sahara. Er Sahara prototypen på en ørken? På Rådhuspladsen i København, regner det meget hele året, og efter klokken 17 på en hverdag, er der intet plante- eller dyreliv. Er Rådhuspladsen prototypen

på en ørken? På Grønlands indlandsis er der meget koldt, der falder megen nedbør, mest som sne, og der er intet plante- eller dyreliv. Er indlandsisen prototypen på en ørken?

De tre ovennævnte landområder må opfattes som ørkener i *egentlig forstand*, d.v.s. øde, tomt og dødt, og deres karakteristika viser, at der indgår flere faktorer end den årlige nedbørsmængde, i definitionen af begrebet ørken. I andre områder af verden regner det en vis periode af året, mens det i en anden periode er knastørt og varmt. Denne kombination tillader en helt særpræget plante- og dyreverden. Det er denne kombination af jordbund, klima, plante- og dyreliv, der kan betegnes som ørken i *bred forstand*, d.v.s., tidvis tilsyneladende øde, tomt og dødt, men dog også tidvis (eventuelt regelmæssigt) frodigt, blomstrende og levende. De nordamerikanske ørkener, er alle eksempler på den sidstnævnte type.

De nordamerikanske ørkener

På det nordamerikanske kontinent, fra Panama i syd til Canada i nord, findes der således et næsten sammenhængende landområde, der på grund af topografiske og klimatiske forhold, får meget lidt nedbør og mange solskinstimer. Et sådant område benævnes et arid (tørt) område. Inden for dette store, aride område er der 4 steder hvor nedbøren er særlig lille, og hvor der, som følge af en særlig kombination af jordbund, klima og topografi, findes en tilsvarende særlig kombination af plante- og dyrearter. Det er disse steder, man benævner som de egentlige ørkenområder i Nordamerika, og som er nævnt indledningsvis ved navn (figur 1). Det er samtidig inden for disse 4 ørkenområder man finder de fleste *nordamerikanske* kaktusarter, selv om kaktus, ved egen eller menneskets hjælp, også er at finde andre steder i Nordamerika. Imidlertid er arts- og individantallet langt ringere, i områderne uden for de egentlige ørkenområder. De fire nordamerikanske ørkener adskiller sig fra hinanden, og kendetegnes hver for sig, ved særlige kombinationer af topografi, jordbund og klima, og derfor også ved særlige plante- og dyresamfund. Min rejse tog sin begyndelse i den nordligste ørken.

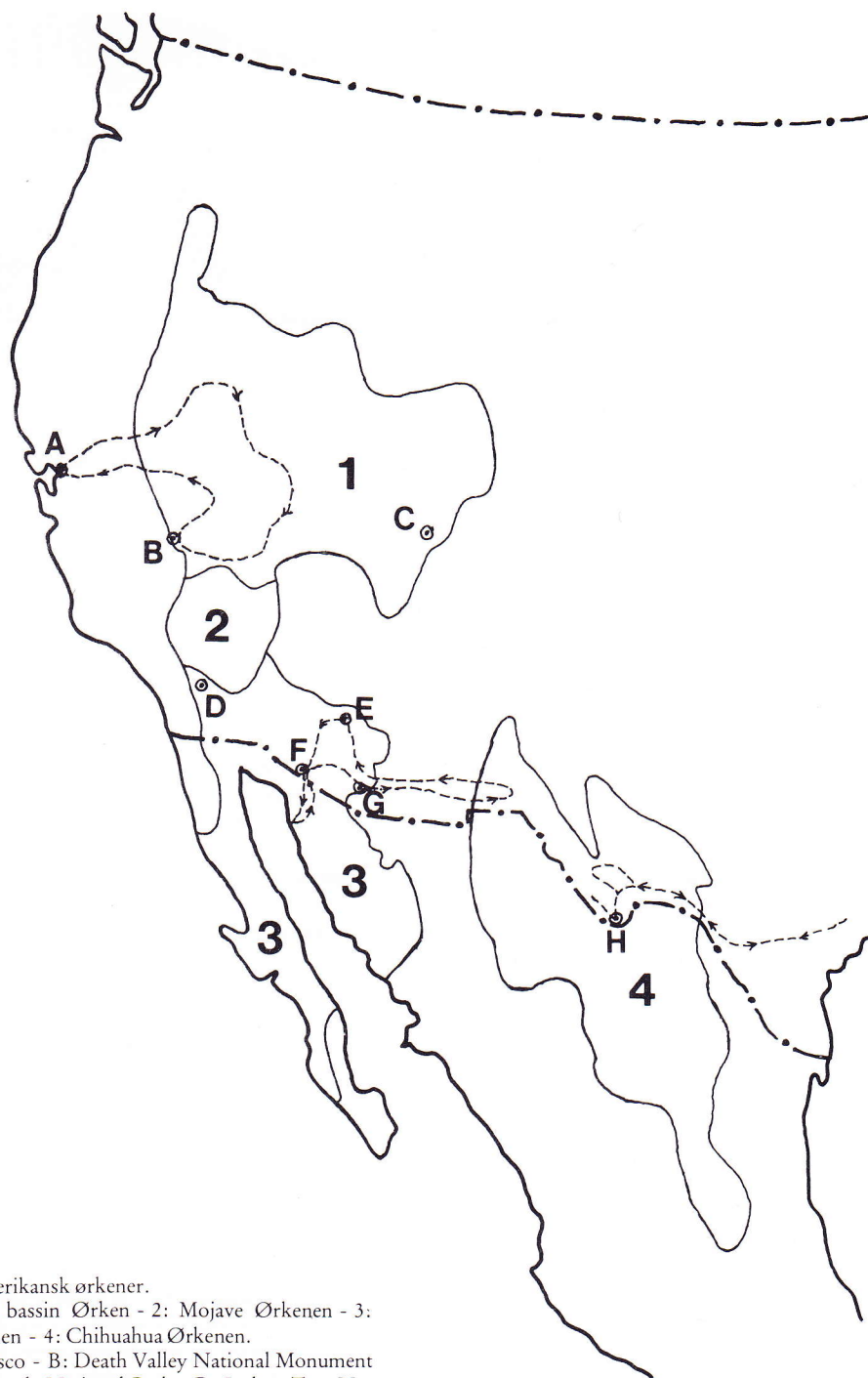

Fig. 1: De amerikansk ørkener.

1: Den store bassin Ørken - 2: Mojave Ørkenen - 3: Sonora Ørkenen - 4: Chihuahua Ørkenen.

A: San Francisco - B: Death Valley National Monument - C: Canyonlands National Monument - D: Joshua Tree National Monument - E: Byen Phoenix - F: Organ Pipe Cactus National Monument - G: Saguaro National Monument - H: Big Bend National Park.

Fig. 2: *Artemisia tridentata*.

Fig. 3: Kratvækster så langt øjet rækker.

Den store bassin Ørken

Denne ørken, som hovedsagelig dækker staterne Nevada og Utah, er et højtliggende plateau, med en række afløbsløse dale (bassiner) med saltsumpe. Plateauet ligger i regnlæ, mellem Sierra Nevada (snebjergene) i vest, og The Rockies (stenbjergene) i øst. Som følge af den høje beliggenhed er vintrene kolde, og den sparsomme nedbør (regnlæ), falder jævnt fordelt over hele året. Til gengæld kan der blive overordentligt varmt om sommeren. Der findes, f.eks. i den sydvestlige del (i staten Californien), en lokalitet kaldet Dødens Dal (Death Valley, figur 1). Denne dal er gjort til nationalpark, fordi den formodentlig er det nedbørsfattigste, og især varmeste sted på jorden. Temperaturer op til 70°C er målt, og utallige mennesker har her lidt tørstedøden, i de sidste 300 år.

Vegetationen er, som følge af de ekstreme forhold, temmelig enkel og artsfattig, og domineres af lav kratvækst med små hårede blade, især af *Artemisia tridentata* (sagebrush, figur 2), *Coleogyne ramosissima* (blackbrush), *Atriplex confertifolia* (shadscale), *Ephedra viridis* (mormon-tea) eller *Sarcobatus vermiculatus* (greasewood). Kratvæksterne er helt eller delvist løvfældende i tørkeperioder. Som regel forekommer der kun en enkelt af disse kratvækster (shrubs) ad gangen, men den kan til gengæld danne enorme bestande, der dækker det topografisk ret monotone landskab, så langt øjet rækker (figur 3). Undertiden kan der også være lidt spredt græsvækst. Træer findes næsten ikke. Kun på steder hvor grundvandet enten står tæt under overfladen, eller hvor der undertiden er strømmende vand, tæt ved højere bjergpartier, kan der findes små bestande af træer (figur 4). Det er mest bredbladede, om vinteren løvfældende, træer som

poppel, pil, valnød, ask, elm eller platan man finder. Træerne er ofte store, 15-35 meter høje, hvorfor de kan ses på lang afstand, og derfor giver signal til de vejfarende, at her er eventuelt vand at få. Eventuelt, fordi de vandførende områder ofte er helt eller delvist omdannede til saltsumpe, med udrikkeligt eller giftigt vand, udviklet på grund af den stærke hede, ved inddampning af vandansamlinger. Ofte kan man følge et udtørret flodleje, hvor vandet er tæt nok under overfladen, til at træerne kan nå det med rødderne, men hvor tykkelsen af de overliggende jordlag forhindrer en kraftig fordampning. Graver man ned her, er vandet fersk og egnet til drikkebrug, og da samtidig træerne er grønne og yder skygge, har mangan en guldgraver slået sig ned på sådanne steder. Følger man nu det udtørrede vandløb videre, viser det sig altid at ende i en saltsø eller saltump. Der vokser ingen planter i nutiden, men ofte er der bevaret rester af træer, der voksede dér, medens vandet var ferskere i fortiden. Træresterne rådner ikke på grund af den høje saltholdighed (figur 4). Man må forestille sig at nybyggere på vej mod vest, halvdøde af tørst, ikke har haft kræfter eller vilje, til at grave de 3-5 meter ned til grundvandet, højere oppe i det udtørrede flodleje, hvor træerne voksede. De har tværtimod følt sig så tiltrukket af det »dejlige« vand, i den store sø, at de hæmningsløst er sprunget på hovedet i, og bare har bællet løs af det salte vand. Dét døde der er hel del af, hvilket de dog kunne have undgået ved f.eks. at have læst artikler som denne. Det havde jeg jo inden afrejsen, så jeg havde 25 liter drikkevand og 50 liter benzin med i bilen, foruden en stor spade (til grundvandet). Enkelte kaktusarter og agaver frister en lavmælt tilværelse i disse ugæstfrie egne, deriblandt flere i Danmark vinterhårde former, hvilket vel ikke kan

Fig. 4: Saltsumpe. Ferskvand kan man (måske) finde under træerne.

undre. Det er f.eks. former som *Opuntia erinacea* i flere varieteter, *Opuntia polyacantha*, der findes helt op til byen Calgary i Canada, *Opuntia fragilis* og *Opuntia whipplei*. Desuden *Coryphantha vivipara*, *Neobesseyia missouriensis* og *Agave utahensis* var. *nevadensis*. Jeg var imidlertid ikke så heldig, at få nogen af disse kaktus og agaver at se, men turen gennem Nevada efterlader indtrykket af enorme områder med ensartet vegetation, eller slet ingen vegetation, afløbsløse huller med bundløse saltsumpe, og en brændende, ubarmhjerterig sol. Dette tilsammen retfærdiggør, den anelige mængde af primitive stengrave ved vejsiden, hastigt opdyngede af udvandrere, som havde travlt med at nå til venligere egne, hvis de da ikke skulle følge deres mere uheldige brødre, i det dybtgående studium af jordbunden.

Jeg var kommet ind i Nevada og ørkenen, ved at køre i bil fra San Francisco, ved Californiens subtropiske stillehavskyst (se figur 1). På vejen tilbage over Sierra Nevada, måtte jeg passere et af verdens højest beliggende bjergpas, som er farbart for biler, nemlig Tioga Pass i 5000 meters højde. Det var et fantastisk syn der tonede frem på pashøjden. Mod øst sås i Nevada den udstrakte kolde og gule ørken. Mod vest, ned mod Stillehavet, sås højest på fjeldsiden californisk kæmpefy (*Sequoia gigantea*) med højder på over 100 meter, foruden ceder-

træer, fyrretræer og andre nåletræer. Aldrig har begrebet regnlæ, fremstået så tydeligt for mig, som da jeg stod dér. De varme fugtmættede luftmasser, som bevæger sig mod øst fra Stillehavet, tvinges over Sierra Nevada, afkøles, og afgiver derved en del af fugtigheden som nedbør, om vinteren i form af sne. Det er naturligvis den rigelige nedbør, der betinger den fantastiske vegetation på Sierra Nevadas vestside. Når luftmasserne så, på Sierras østside, igen falder ned i lavere højde, opvarmes de, og bliver derved tørre, og i stand til at optage store mængder fugtighed. Dette resulterer i ringe nedbør, og ringe skydække, i det østfor liggende Nevada og Utah, hvilket igen betinger, eksistensen af Den store bassin Ørken, som jeg netop havde lagt bag mig.

Vejen gik nu mod vest til San Francisco, og derefter med fly til Arizona, til hovedstaden Phoenix og dermed til Sonora Ørkenen. Beretningen derom kommer i et af de følgende numre af KAKTUS.

Bruno B. Andersen
Herstedvesterstræde 70
2620 Albertslund

BØGER OG TIDSSKRIFTER

Kakteen in Südamerika

Bind 1: Brasilien, Uruguay og Paraguay af Friedrich Ritter.

Forlag: Friedrich Ritter Selbstverlag, D-3509 Spanenberg, Pfefferstrasse 3.

Format: 14,5 x 21 cm.

Indhold: 374 sider, 9 farve- og 245 sort/hvide fotografier.

Pris: DM 45. Bogen kan købes hos forfatteren, der også kan sende en brochure om værket. Man kan forudbestille bind 2-4 til nedsat pris.

I mange år var kaktusvenner i hele verden fascinerede over de mange, nye kaktusarter, som Friedrich Ritter fandt. Han søgte, samlede og forskede undervejs fra Mexico til Ildlandet. Rejsen var for egen regning, ukomfortabel, fuld af afsavn og mange gange livsfarlig. Han rejste til fods eller i elendige køretøjer - en rejse uden lige - som han dog fortsatte op langs den atlantiske side af Sydamerika. I mange år har kaktusvenner ventet - med forståelig utålmodighed - på en sammenfattende beskrivelse af rejsen. Den er nu endelig kommet! Det vil sige: bind 1 er udkommet; men også bind 2, 3 og 4 ventes at udkomme i år.

Forfatteren starter med udførligt at redegøre for grundlaget for hans taxonomiske arbejde. De talrige nybeskrivelser af arter, som blev kendt under FR-feltnumre, er ikke alle blevet anerkendte af andre forskere - og det ved Friedrich Ritter. Han gør tydeligt rede for de forskelle og modsætninger, der er mellem hans opfattelse og opfattelsen hos andre, berømte forskere. Ikke mindst derfor bør Friedrich Ritters bøger være i »biblioteket« hos enhver kaktusven, der er interesseret i at bestemme kaktusser på et sagligt grundlag.

Billedmaterialet er desværre ikke altid gengivet i topkvalitet. Dog må man nok vise lidt velvilje ved bedømmelsen, da et væsentligt bedre udstyr ville have gjort bogen overordentlig dyr. De enkelte bind er afsluttede og kan derfor købes hver for sig. Men da kaktusser ikke kender til landegrænser, må man nok anbefale, at man anskaffer sig alle fire bind. De fire bind dækker følgende lande: Bind 1: Brasilien, Uruguay og Paraguay; bind 2: Argentina og Bolivia; bind 3: Chile og bind 4: Peru.

Helmut Broogh

Excelsa nr. 7

Tidsskrift fra The Aloe, Cactus and Succulent Society of Rhodesia. Tidsskriftet udkommer 1 gang om året.

ISSN 0301 - 441 X

Format: 21 x 30 cm.

Indhold: 125 sider, 40 farve- og 27 sort/hvide fotografier, 11 tegninger og 2 kort.

Pris: £ 5.25 (leveret gennem Whitestone Gardens).

Af indholdet af dette nummer kan nævnes: *Aloe bainesii*, *Aloe aculeata*, Aloes in Mashonaland, Stapeliad Checklist, Flowering Plant of Africa, Uses of the Genus Yucca, List of Succulents in Rhodesia, Germination potential of Cacti Seeds, *Rhipsalis baccifera*, Notes on books...

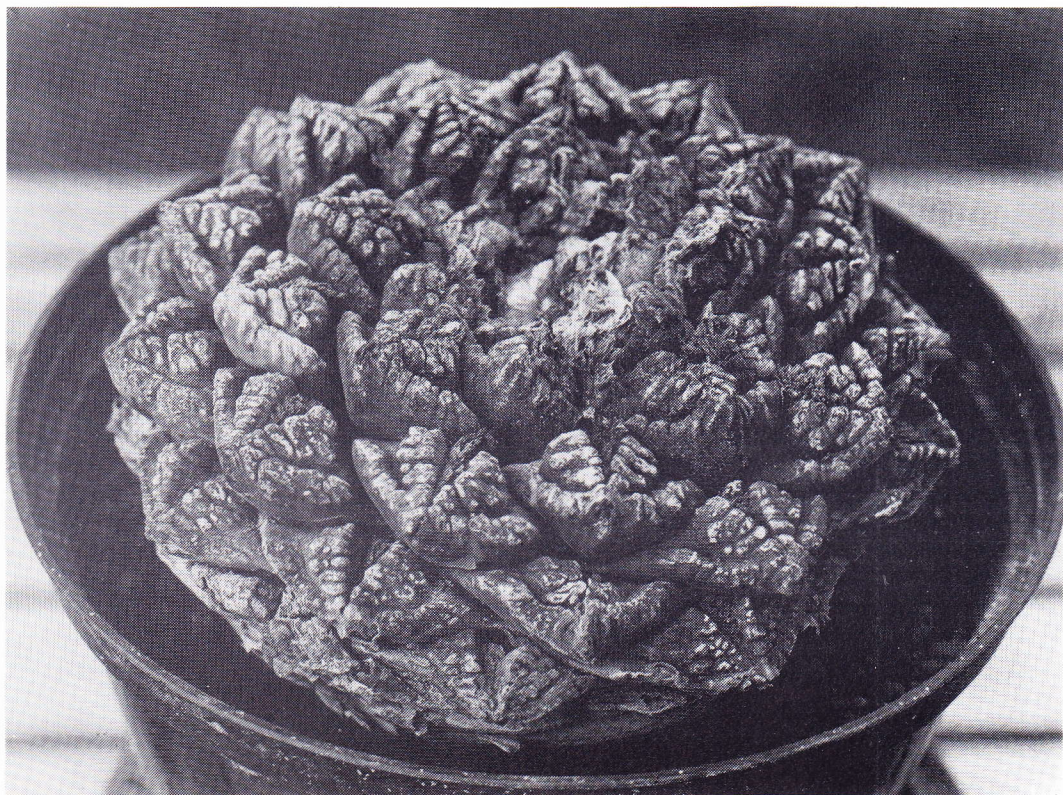
Helmut Broogh
(Oversættelse: HG)

»Steirische -« lukker

Med stor beklagelse har de af N.K.S. medlemmer, der tillige er læsere af »Nachrichten der Steirischen Kakteenfreunde«, modtaget nytårsudgaven af bladet, hvori det meddeles, at bladet desværre ikke kan fortsætte. I 15 år har dette blad fra at være et meddelelsesblad på lokalt plan udviklet sig til at være et værdsat kaktusskrift langt ud over Østrigs grænser. Primus motor i foretagendet var den nu aldrende Josef Vostry, der nu på grund af sygdom ikke kan udføre det store arbejde længere. Der findes - og det er det beklagelige - ingen, der kan overtage bladet og selskabet efter Vostry. (Egentlig maner det lidt til eftertanke, at et pionerarbejde ikke kan finde en fortsættelse. Er det, som »Steirische« nu må opleve, kun et tilfælde, eller er det vores tid...?).

Det lille særpræg havde bladet blandt andet i sine familiære bekendtgørelser, medlemspræsentationer og en kryds-og-tværs, som vort medlem Karl Zöpf stod for. »Steirische-« havde introduceret sig så godt, at det vil blive savnet.

Hans Keil

Importplante af *Ariocarpus fissuratus*. Den er også kendt under navnet *Roseocactus fissuratus*; men de fleste forskere mener, at alle de arter, der en overgang blev henført til slægten *Roseocactus*, skal føres tilbage til slægten *Ariocarpus*. (HG fot.).

Podning af kaktus

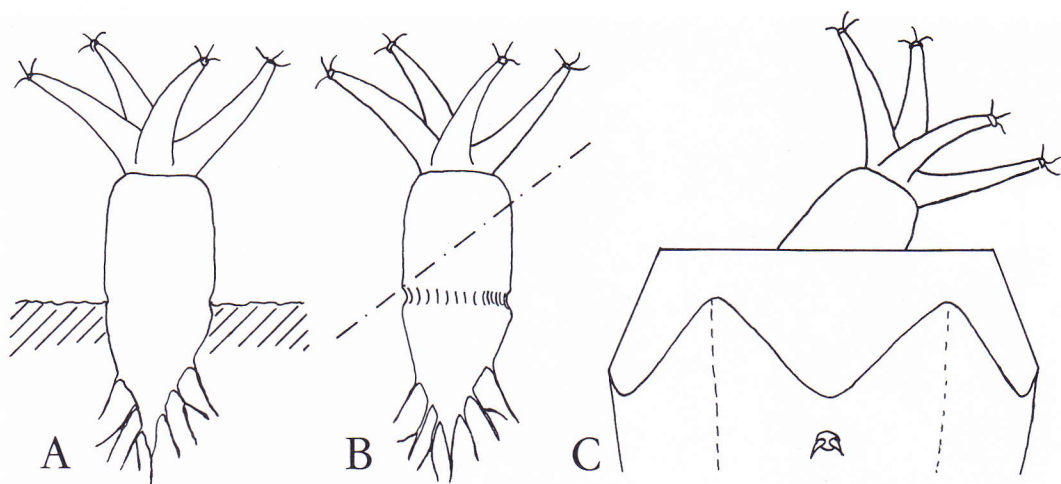
Når man poder kaktus, så gør man det på en varm og solrig dag. Planterne (underlagene) skal være i god vækst og være vandet godt igennem før man går i gang med podningen. Selve podeteknikken vil jeg kun gennemgå for slægterne *Ariocarpus*, *Roseocactus* og *Neogomesia* (se nedenfor). I en anden artikel i dette nummer af KAKTUS beskrives den almindelige planpodning. De andre former for podning er beskrevet i forskellige kaktusbøger, f.eks. i Samlerens store Kaktusbog af Walther Haage. Jeg stiller de podede planter i en tørflamingo-kasse og fylder kassen halvt op med vand. Derefter lader jeg dem stå 4 til 8 dage - afhængigt af hvor store planterne er. I løbet af disse 4-8 dage sker sammenvoksningen.

Det er ikke ligegyldigt, hvilke underlag man bru-

ger. Jeg arbejder med 5 gode underlag: *Opuntia* sp., *Cereus peruvianus*, *Trichocereus pasacana*, *Selenicereus* sp. og *Myrtillocactus geometrizans*. *Opuntia*en har jeg desværre ikke noget artsnavn på; men jeg håber på at få den bestemt i den nærmeste fremtid. Nedenfor har jeg anført, hvilke underlag jeg bruger til de forskellige slægter af kaktus:

Opuntia sp.:

Næsten alle slags *Echinocereus* (dog ikke *amoenus*, *davisii* og *knippelianus* v. *albiflorus*). Alle slags *Haageocereus* og *Oreocereus*. *Cephalocereus senilis*, *Arequipa*, *Melocactus* (på nær *saxicola*) og de fleste *Neochilenia*. *Weingartia*, *Oroya*, *Solisia pectinata* og *Pterocactus*.

Podning af *Ariocarpus*, *Roseocactus* og *Neogomesia* (Peter Hansen og HG del.).

A: Skematisk tegning af en frøplante af *Ariocarpus* sp.

B: Frøplanten taget op af jorden. Man bemærker indsnørningen midt på planten.

C: Frøplanten skåret skråt over og podet plant på en *Myrtillocactus geometrizans*.

Cereus peruvianus:

Notocactus, *Copiapoa*, *Neoporteria*, *Neochile-
nia*, *Chamaecereus*, *Echinocereus*, *Gymnocaly-
cium*, *Turbinicarpus*, *Toumeyia*, *Pelecyphora*,
Coryphantha, *Mammillaria*, *Brasilicactus*, *Ma-
lacocarpus*, *Rebutia*, *Lobivia*, *Hildewintera au-
reispina* og *Neobesseyia*.

Trichocereus pasacana:

Mammillaria plumosa, alle *Copiapoa*, *Lopho-
phora*, *Epithelantha*, *Eriosyce*, *Rodentiophila*,
Frailea, *Pilocopiapoa*, *Pyrrhocactus*, *Matucana*,
Submatucana, *Sulcorebutia* og *Leuchtenbergia*.

Selenicereus sp.:

Echinofossulocactus, (*Ariocarpus*, *Roseocactus*:
bedre på *Myrtillocactus*), *Arrojadoa*, *Astro-
phytum*, *Aztekium ritteri*, *Bartschella*, *Blossfel-
dia*, *Cochemiea*, *Echinomastus*, *Escobaria*,
Gymnocactus, *Hamatocactus*, *Islaya*, *Lepido-
coryphantha*, *Mila*, *Neolloydia*, *Neowerderman-
nia*, *Parodia*, *Pediocactus*, *Pfeiffera* og *Strombo-
cactus*.

Myrtillocactus geometrizans:

Ancistrocactus, *Ariocarpus*, *Astrophytum*, *Bu-
iningia*, *Discocactus*, *Encephalocarpus*, *Eoma-
tucana*, *Eulychnia*, *Facheiroa ulei*, *Grusonia*,

Krainzia guelzowiana, *Mammillopsis*, *Neogo-
mesia*, *Obregonia*, *Qroya*, *Ortegocactus*, *Roseo-
cactus*, *Parodia*, *Pediocactus*, *Pygmaeocereus*,
Sclerocactus, *Thelocactus*, *Wilcoxia* og for alt i
verden: *Uebelmannia*.

Podning af *Ariocarpus*, *Roseocactus* og *Neogo- mesia*.

Planter af de nævnte slægter er vanskelige at holde på egen rod. De kan også synes vanskelige at pode; men egentlig er det ganske nemt - gør blot som jeg: Skær planten, f.eks. en *Ariocarpus*, skråt over. Så er der ingen problemer med at få den til at stå nøjagtig over karstrengene i underlaget - uden at den vælter. Planten skal skæres oven for det lyse stykke, som har været under jorden (se figuren). Grænsen mellem det lyse og det mørke område kan ses som en indsnørning. Det ser ud som om planten har været stranguleret. Hvis det lyse stykke ikke er skåret væk, vil planten ikke gro sammen, da det lyse stykke skrumper ind. Brug ikke torne til at stikke gennem planterne for at få dem til at sidde fast under sammenvoksningen. Gummibånd er det bedste til at holde dem på plads; men hold øje med det, da de ikke må sidde for stramt.

Roseocactus og *Neogomesia* vil som regel sætte flere hoveder efter podningen, hvorimod *Ariocarpus* som regel fortsætter uden at dele sig. Min *Neogomesia*, der er sæt i 1976, står i dag med fire hoveder. Den gav to blomster i 1978 og syv

blomster i 1979, hvoraf de tre udviklede sig til store frøkapsler. *Roseocactus* er mere flittige til at blomstre end *Neogomesia*; men *Ariocarpus* vil gerne have et par år mere på bagen inden de blomstrer.

Normalt poder jeg disse slægter på *Myrtillocactus geometrizans*; men jeg har også prøvet at pode en enkelt *Ariocarpus scapharostrus* på min gode *Opuntia*. Den blomstrede som toårig med én blomst; men den gror ikke så hurtigt. Derimod er den smuk i væksten - næsten som en importplante; så jeg vil forsøge med andre arter af *Ariocarpus* i sommeren 1980.

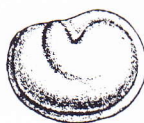
Men prøv selv at pode; det er ikke så svært - god fornøjelse!

Peter Hansen
Stolsbjergvej 20
8983 Gjerlev J.

Da Peter Hansens »gode *Opuntia*« er et virkeligt godt podeunderlag - men svært at artsbestemme og fremskaffe - kunne N.K.S. påtage sig at opformere et mindre antal stiklinger til salg til medlemmerne.

En sådan opformering vil vi kun iværksætte, hvis der er tilstrækkelig interesse for sagen. Hvis du mener, at ideen er god - og at du i påkommende tilfælde nok ville aftage nogle af disse underlag - så skriv en lille meddelelse til redaktøren af KAKTUS. Opformeringen vil tage et par år - hvis den iværksættes.

Red.

Englandsturen

I nattens mulm og mørke startede vi fra alle egne af landet for at være i Fredericia klokken syv om morgenen den 30. april 1980. Der mødte vi bussen fra Grindsted, og så gik turen sydpå. I Sønderjylland samlede vi yderligere nogle medlemmer op før den lange rejse gennem Tyskland, Holland og Belgien. På færgen til England prøvede vi at få nogle timers søvn; men det var en flok trætte medlemmer af Selskabet, det torsdag morgen blev installeret på hotellet i London. Et varmt bad hjalp på trætheden, og de fleste tog så ud for at købe ind og opleve den store by.

Efter en god nats søvn tog vi sydpå fra London. Vi besøgte først et gartneri med alpine planter. Planterne var spændende; men et begyndende regnvejr generede os lidt. Vi tog videre til Holly Gate i Ashington, hvor vi købte en del planter og så den berømte samling af kaktus og sukkulenter (Ashington botanical Collection).

Lørdag gav vi bussen fri og tog med undergrundsbanen til Kew Gardens, der er Londons botaniske have. Haven er anlagt i 1759, så træer og buske har haft god tid til at vokse sig store. Vi var heldige at komme i den tid, hvor havens *Rhododendron* blomstrede, og blomstrende *Rhododendron* på størrelse med træer er et imponerende syn. Havens

samling af sukkulenter var pæn; men ikke så flot som for eksempel samlingen i Botanisk Have i København. Om aftenen tog en del af medlemmerne i teatret; de resterende forberedte sig på hjemrejsen ved at gå tidligt i seng.

Søndag forlod vi hotellet og tog nordpå for at besøge Jumanery Cacti. Vi var så »heldige« at komme til gartneriet samtidig med en bus fuld af medlemmer af Sheffield-kredsen i The National Cactus and Succulent Society - så der var trængsel i det lille gartneri. Men med lidt smidighed lykkedes det, og der blev købt mange planter.

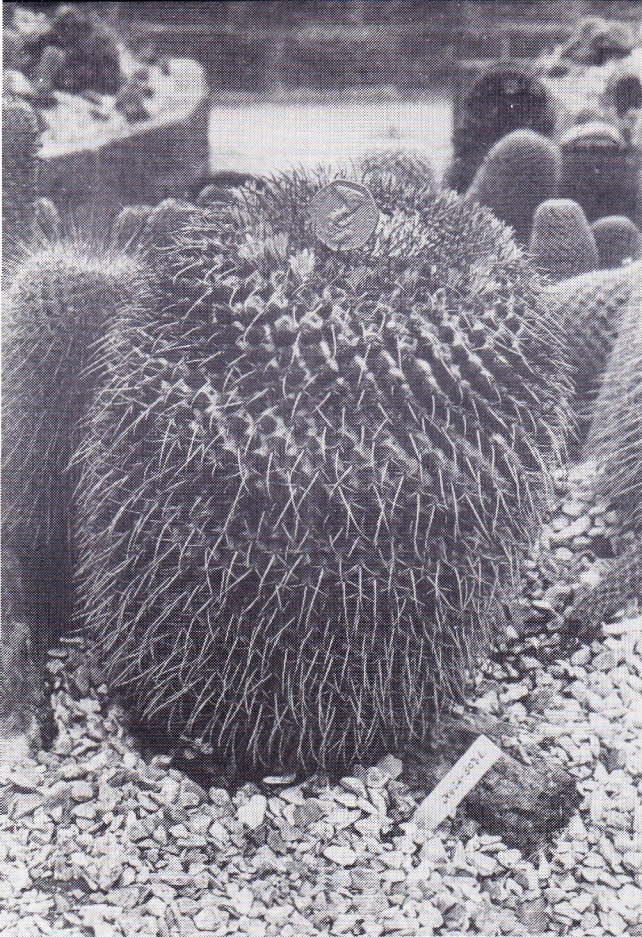
Derefter gik turen tilbage til kontinentet. Mandag morgen var vi i Belgien, hvor vi skulle på besøg hos de Herdt. Det var et meget velassorteret gartneri med mange, flotte planter. Reservekapitalen blev fundet frem, så salget gik strygende for de Herdt. Vi besøgte også den private samling. Den er ikke ret stor; men den er absolut et besøg værd!

Vi tog hjem til Danmark, hvor vi skiltes ved midnatstid efter en vellykket tur.

Hans Grønlund

Billeder fra turen kan ses på midtersiderne i dette nummer af KAKTUS.

Red.

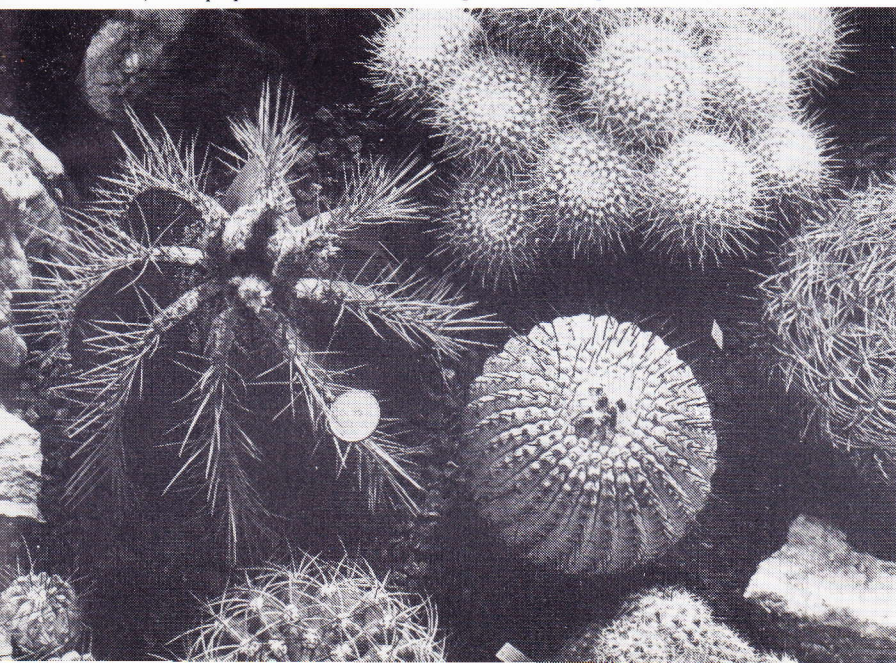
En meget stor *Mammillaria* i The Ashington botanical Collection. Mønten er lidt større end en dansk tikrone.

Medlemmerne i fuld gang med at købe planter i Jumanery Cacti.

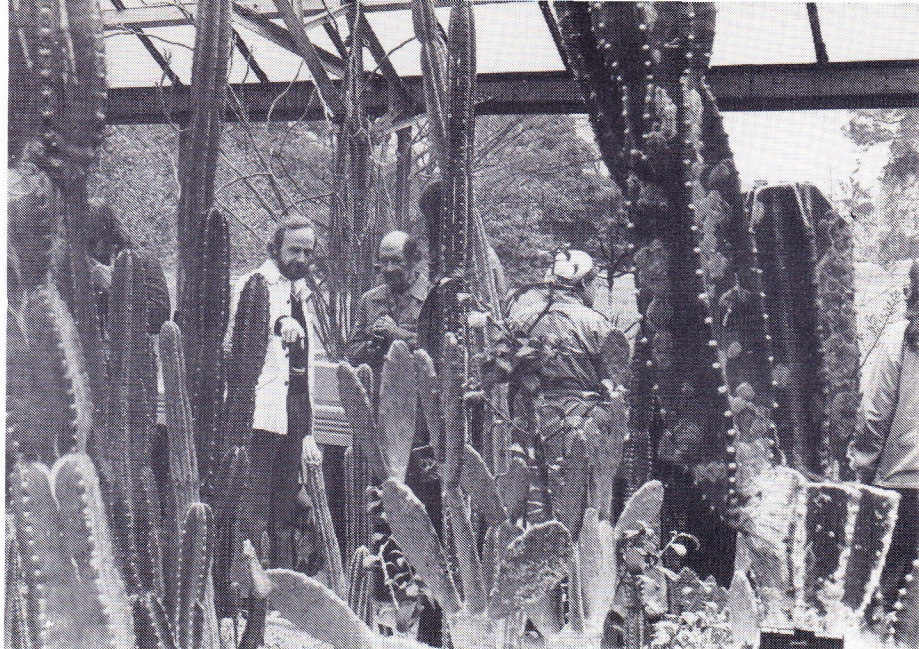
ENGLA

Til venstre: *Astrophytum ornatum* (mønten er på størrelse med en dansk tikrone). Til højre: *Copiapoa cinerea*. Billedet er taget i de Herdts privatsamling.

I midten: en meget stor *Leuchtenbergia* er ca. en halv meter i diameter.

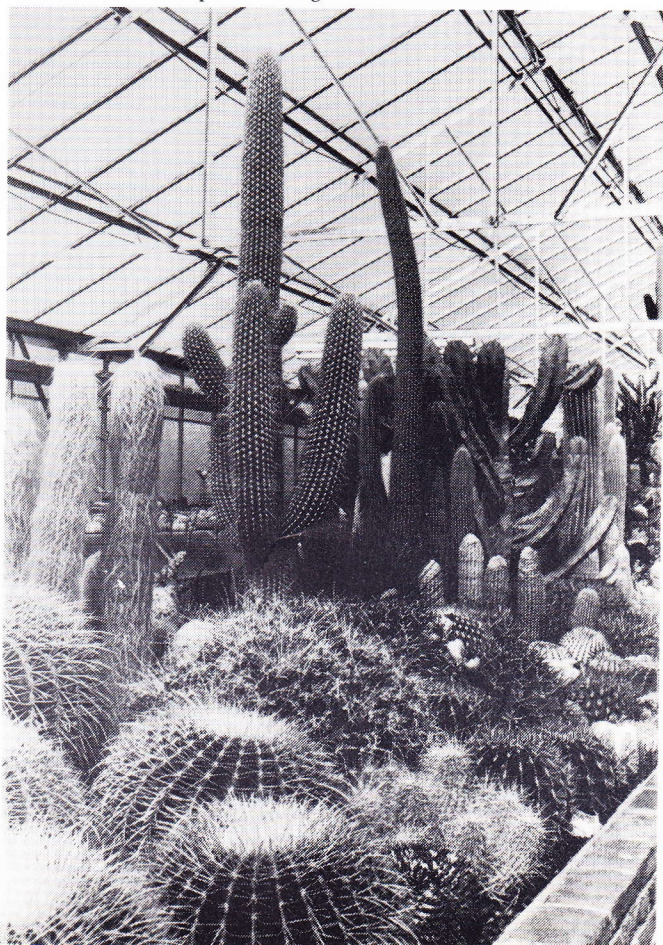
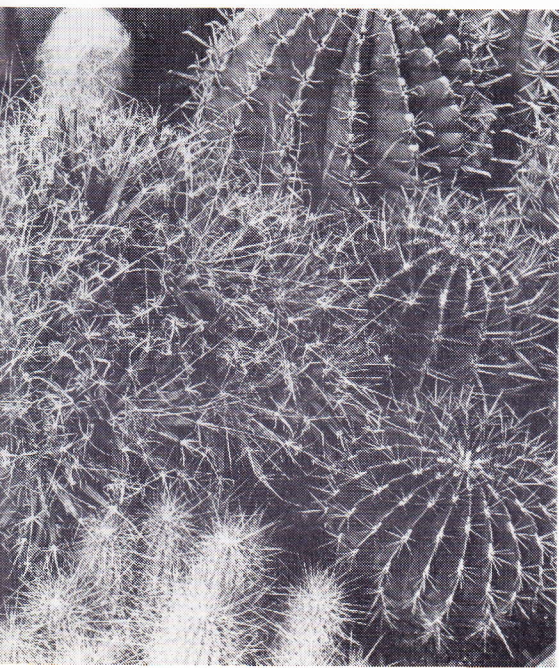

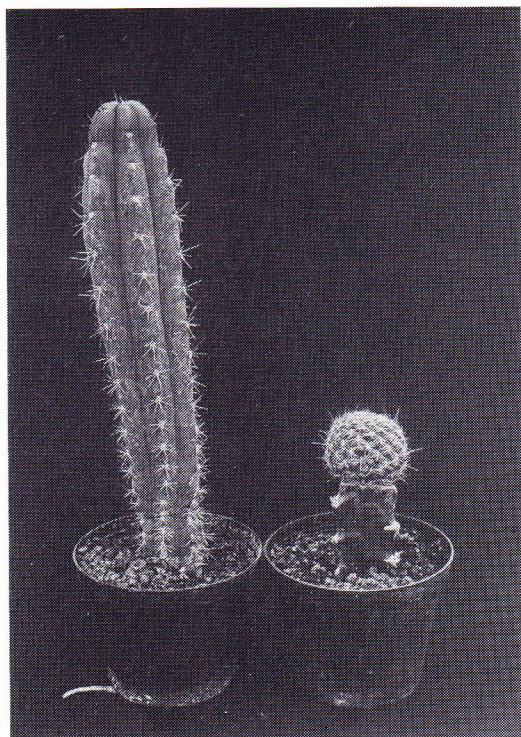
Udsnit af kaktushuset i Kew Gardens.

ND 1980

Udsnit af de Herdts privatsamling.

argia principis fra de Herdts privatsamling. Planten

Sulcorebutiaen (der i forvejen er podet) skal podes på en *Cereus* (til venstre).

Et skud af wilcoxiaen skal podes på en *Opuntia* (til højre).

PODETEKNIK

Inden man går i gang med selve podningen, sørger man for at have alting ved hånden - de planter, der skal podes, underlag, skalpel, klisterpapir og saks. Derefter gøres underlaget parat. Selv skærer jeg det bare lige over - andre ofrer tid og omhu på dette led i processen, de afrunder det, skærer hjørner af, kort sagt, behandler det, som en mørbrød der afpudses.

Så tager vi fat om hovedpersonen - den kostbare plante, der skal podes. Det, der i virkeligheden sker er, at man amputerer begge ben og giver den en krykke. Sagt på en anden måde, så lægger man et vandret snit igennem pantelegemet, og med eller uden afpudsning anbringer man så hovedet ovenpå det kunstige ben, lidt forskudt, således at »vækstringene« kommer i berøring med hinanden.

For at sikre en hurtig sammenvoksning kan man lægge en bandage af klisterpapir på begge sider at

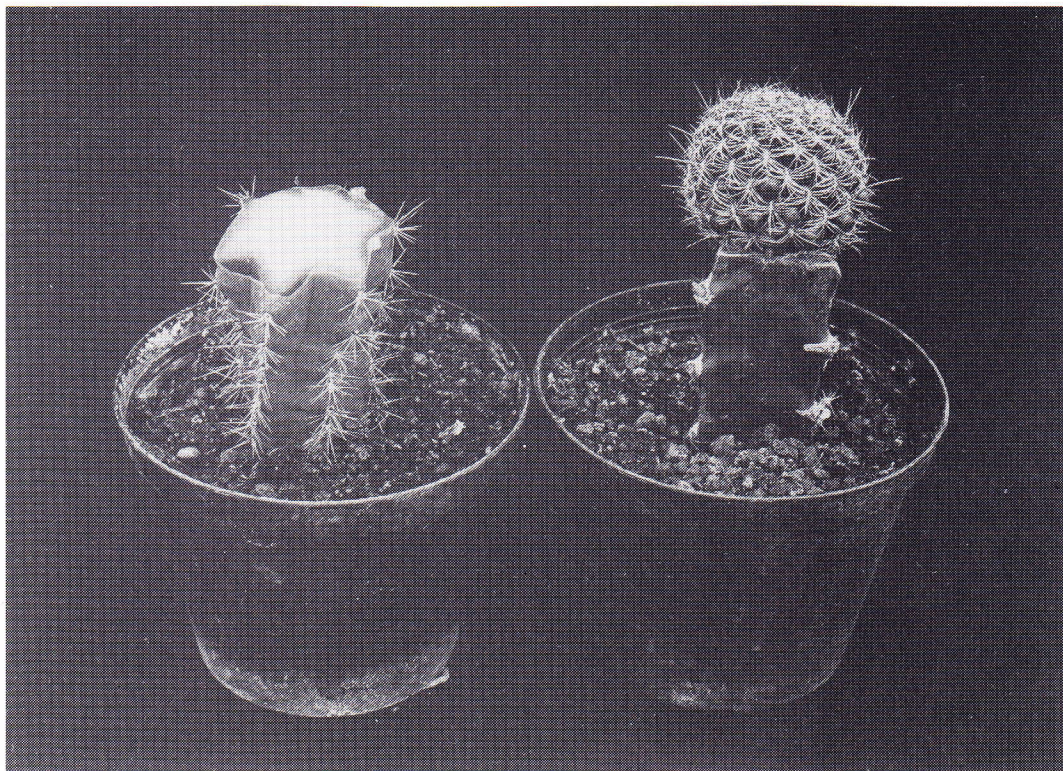
potten, således at den podede plante holdes på plads - en elastik kan udføre nogenlunde samme job. I løbet af få dage skulle sårene være lægt, bandagen kan da fjernes, og det ny produkt står færdigt.

Bedst er det at anbringe patienten på lukket afdeling, altså i »sluttet luft«, under plastic, glas eller lignende, i fugtig varme.

Operationen er i virkeligheden såre enkel og lykkes næsten altid. Det hjælper naturligvis at bruge en nogenlunde ren skalpel, udføre arbejdet ret hurtigt (så sårfladerne ikke tørrer ud) og iøvrigt udvise almindelig agtpågivenhed.

Held og lykke til alle, der vover forsøget. På en måde er det synd at skære planter midt over - men nogle gange helliger hensigten jo midlet.

Inge Clausen

Podeunderlaget er skåret til. Man skærer først et plant snit og kan derefter skære skråt ned langs ribberne på underlaget. Sulcorebutiaen venter på at blive skåret over med et plant snit. Den færdige podning kan ses på forsiden af dette nummer af KAKTUS.

Et skud af wilcoxiaen er pillet af, og opuntiaen er skåret over med et plant snit.

Den færdige podning. Wilcoxiaen skæres igennem langs midten, og det halverede skud fastgøres på opuntiaen med tape.

For podning

Det hævdes, at en podning er en unaturlighed. Det er det også! Men hvor naturligt er det at holde planter indespærret i en potte? Jeg vil gerne hér argumentere lidt for de podede. Ikke så meget hvad det skønhedsmæssige angår. Hvem ville drømme om at kritisere podestokken på en rose - eller hvordan ville vore æbletræer have det her i Norden på egne rødder! Podningen eller rettere podeunderlaget har ganske enkelt en praktisk funktion. Dels gør det ømfindtlige planter robuste, dels fremmer det væksten og som oftest blomstervilligheden. Hvis man har mange planter i sin samling, så lettes det daglige arbejde med især vanding, men også overvintring, hvis man ikke har alt for mange planter, der kræver særbehandling. Er podeunderlaget en *Opuntia*, *Trichocereus* eller en anden rimelig robust plante, ja så lettes det daglige arbejde som sagt umådeligt. Dertil kommer at mange planter trives dårligt på egen rod i kultur. *Toumeyia* (= *Pediocactus*) *papyracantha*, *Ortegocactus macdougallii*, alle *Discocactus* og uebelmanniaer samt *Aztekium ritteri* er vanskelige på egen rod - podet problemlose. *Ariocarpus* vokser langsomt fra frø, men podet blomstrer mange 3. år podet. Husk på, at en podning af f.eks. *Aztekium ritteri* ikke er en - som man tit fejlagtigt benævner det i Tyskland - forædling, men en *Aztekium ritteri*, der skal passes som sit underlag. Det vil i praksis sige, at jeg passer og plejer *A. ritteri* som en *Cereus peruvianus*, idet det jo er underlaget, der bestemmer kulturen. *Melocactus* på egen rod er ikke overvældende begejstrede for at overvinde ved 5-6 C°, podet på f.eks. en *Opuntia* klarer de fleste det pænt. Endelig behøver en podning ikke at være permanent. Skær ædelriset af efter 2-3 år og brug det som en stikling. Eller brug podningen som opformeringsmetode. Hvis man beskadiger vækstpunktet, vil der fremkomme flere nye skud, som enten kan podes eller anvendes som stiklinge. Det går meget hurtigere end fra frø. Minikaktus som *Aztekium* og *Blossfeldia* er nærmest håbløse fra frø - anvender man »podeformering« er de ikke sværere end så meget andet.

Når nu så mange af vore medlemmer har så meget imod podninger, så er der nok to bestemte grunde derfor. Alt for ofte anvendes den tropiske regn-

skovskaktus *Hylocereus* (det trekantede underlag især anvendt ved den røde *Gymnocalycium*). Den har en tendens til at pumpe ædelriset op, således at planten står og vælter i potten. Ligeledes er den meget følsom for træk og lave temperaturer. De meget høje podninger er ikke nogen skønhedsåbenbaring. F.eks. ser en *Astrophytum asterias* på størrelse med en 25 øre tåbelig ud, når den er anbragt 20 cm oppe ovenpå en tynd Nattens Dronning. Lad den bare sidde et år eller to og skær så ca. 15 cm af podeunderlaget og lad de resterende 5 cm danne nye rødder. Året efter vil ingen kunne se, at det her drejer sig om en podning, idet ædelriset nu helt vil have omsluttet underlaget. Men resultatet er blevet, at vi nu har fået en stor dejlig robust blomstervillig plante med lånte rødder, der tåler lidt af hvert!

Jeg har hér kun nævnt kaktus; men mange andre sukkulenter kan ligeledes podes og give fine resultater. *Hoodia* på egen rod kræver helt op til 5 år før den blomstrer, og samtidig er den ikke lykkelig ved en ret kold overvintring. Podet på en ceropegia-knold eller en kraftig *Stapelia* blomstrer mange frøplanter allerede 3. år. Sådanne podede hoodiaer overvintrer jeg ved temperaturer, der på kolde dage - og især nætter - kan komme betænkelig nær frysepunktet. Som sidste eksempel vil jeg gerne bruge *Discocactus horstii* - forsidebillede på KAKTUS 1974-1. Den fås næsten kun som importplante og til meget høj pris. På egen rod, hvis man i det hele taget kan få rødder på den, er der ikke mange, der har den mere end et enkelt år - podet både vokser og blomstrer den!

Hvis jeg skal sige noget mindre pænt om podning, så gælder det kun underlagene. Alt for tit anvendes anden klasses materiale som underlag. Man er villig til at betale op til 100 kr. for en *Discocactus*, men vil ikke give 10-15 kr. for et sundt underlag. Altså poder man på et dårligt underlag, med det resultat at underlaget dør, og det var jo egentlig ikke meningen. Brug kun sunde og friske underlag. Sørg ligeledes for at top og bund nogenlunde harmonerer. At pode en næsten frostresistent *Lobivia* på en tropisk *Hylocereus* er helt Storm P'sk.

Peter Brandt Pedersen

Imod podning

Hvo som poder - han pode vel«, siger et gammelt mundheld, og deri ligger nok en allerede for længe siden erkendt sandhed om, at podning er noget man skal gøre med omtanke. At omtanken nok ofte har manglet, ses f.eks. afspejlet i et udtryk som »et par håbefulde poder«, der ifølge Ordbog over det Danske Sprog, betyder ironisk nedsættende: »et par kønne planter«. Bemærkninger med denne hentydning kan hæftes på mange af de podede kaktusplanter jeg har set, og der er i hvert fald meget der på denne baggrund taler imod podning af kaktus. Personligt har jeg meget kedelige erfaringer med slægterne *Melocactus*, *Ariocarpus*, *Gymnocalycium* og *Astrophytum* på podeunderlag af *Selenicereus*, *Myrtillocactus* og »Ephiphyllum« (d.v.s. *Hylocereus* - Red.).

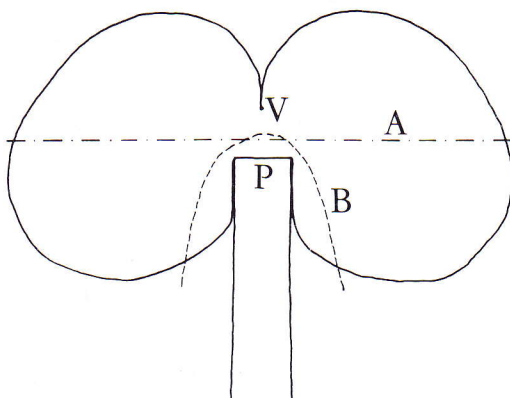
Podning af kaktus må almindeligvis først og fremmest anses for uetisk, fordi resultatet er at ligne med en bastard, blot endnu værre. En poded plante er jo faktisk gjort til invalid, og fremtræder oftest med et aparte, latterligt, kunstlet og i alle måder grotesk og unaturligt udseende. En sådan »siamesisk tvilling«, kan passende sammenlignes med et godt pyntet juletræ, eventuelt af amerikansk model, lige til at hænge op på væggen og slå ud, eller en 28" cykel, forsynet med 14" hjul. Hvis man kunne operere grisehoveder på mennesker, ville der ofte være mere konsekvens, logik og etik i det, end i at pode kaktus; men lige kønt ville det blive. Kan en kaktusplante ikke i det lange løb klare sig hos kaktusvennen uden podning, må den hellere dø. Det er naturens lov, uden hvilken der slet ikke ville være udviklet kaktus overhovedet. Det er simpelthen snyd, permanent at dyrke podede kaktusplanter.

En dygtig kaktusdyrker skal kunne få planten til at trives på egen rod. Kan han ikke det, er det dog ingen skam, men det viser at han ikke har forstået eller opdaget plantens sande vækstkrav. At finde disse kræver ofte sin mester, men netop deri ligger det smukke og etiske. Man kan hjælpe kaktusplanterne med at udfolde deres naturlige anlæg og udseende, men man skal ikke lave om på dem. Podede kaktus er og bliver kuriositeter, som kun hører hjemme i et rarietetskabinet.

Ved podning af kaktus får man oftest usunde, og i allerhøjeste grad unaturligt udseende planter, fordi den naturlige, igennem årtusinder fint afpassede balance mellem plantens forskellige dele forrykkes. Dette betyder på længere sigt grimme, unaturlige og til slut døende eller døde kaktus, for ikke at tale om ærgrelser, spildt arbejde og tabte penge.

Der kan være tale om, at podeunderlaget ikke tåler temperaturer inden for samme interval som den plante der er poded på det; eller podeunderlaget kan være mere modtageligt for sygdomme og skadedyr, som f.eks. rødt spind.

Et andet problem er, at podeunderlaget ikke vokser i hverken længde eller bredde, sådan som det er tilfældet ved podning af andre planter, som f.eks. frugttræer og roser. Der opstår derfor som regel hurtigt, og altid ved kuglekaktus, et misforhold mellem podeunderlag og kaktusplante. Planten hænger og dingler på en høj piedestal (se tegningen). Denne proces forstærkes yderligere ved at den podede kaktusplante bliver fed og oppustet, med torne der sidder og råber til hinanden. Dette

Skematisk tegning af en *Astrophytum asterias* poded på en *Selenicereus*. P angiver det sted, hvor podningen oprindeligt skete. Senere er ædelriset (d.v.s. *Astrophytum asterias*) vokset så meget, at det omslutter en del af underlaget. V angiver ædelrisets vækstpunkt. Man kan »afpode« ædelriset ved at skære i det plan, der er mærket A; eller ved at skære op langs B. Konsekvenserne er beskrevet i teksten (HG del.).

er en fölge af, at formålet med podningen har været at skaffe planten nogle rødder der er mere aktive og robuste end dens egne, hvorfor den efter podningen så at sige bliver overfodret. Nu skulle man jo så tro at man så blot kan plante så dybt at podeunderlaget er helt begravet, eller man kunne simpelthen skære planten ned af podeunderlaget, og så selv lade den danne rødder. Begge muligheder lader sig desværre kun sjældent praktisere, af blandt andet følgende 3 årsager:

1. Når podeunderlaget fjernes helt oppe ved samenvoksningsfladen (se tegningen), så er der ofte kun en tynd skive tilbage, som meget hurtigt tørrei ud og derfor er vanskelig at sætte rødder på. Man kan forsøge at udhule planten lige omkring podeunderlaget (se tegningen), men det giver et hulrum som er ideelt for vækst af svampe og bakterier og som skjulested for skadedyr.

2. Den fede og oppustede vækst, skyldes dannelsen af meget store og tyndvæggede celler, der er uden stivhed eller bærekraft (svampede), som meget let inficeres, som gør planten meget følsom over for lave eller høje temperaturer og som endeligt gør at kaktusplanten vanskeligt sætter rødder. Sådant storcellet væv bør derfor skæres bort, inden planten forsøges rodfæstet.

3. Cellevævet lige over podestedet er det ældste og er yderligere ofte stærkt forkortet, hvilket begge dele hæmmer roddannelsen. Sådant væv må derfor skæres bort.

I alle de her nævnte tre tilfælde, vil man (såfremt planten overhovedet overlever), således ikke have haft noget ud af podningen, idet man jo må fjerne det meste af den vævstilvækst, der netop var en følge af og meningen med podningen.

Konklusion

A. Podning bør kun anvendes som en midlertidig foranstaltning for at redde en kaktusplante.

B. Podning bør kun anvendes i en kortere periode, og fortrinsvis til søjleformede kaktus med udpræget længdevækst.

C. Podeunderlaget skal være så bredt og robust som muligt, f.eks. *Trichocereus* eller *Opuntia* på fladen, endelig ikke på kant.

Selenicereus, *Myrtillocactus* og »*Epiphyllum*« er uegnede.

Bruno B. Andersen
Herstedvesterstræde 70
2620 Albertslund

Succé i Trollhättan!

Vi var nästan femtio kaktusentusiaster som samlats i Granngården, Trollhättan. Till största delen svenskar och danskar men Norge, Finland, Holland och England var på något sätt representerade. Ake Söderberg, vår Väst-Sverige representant hade arbetat hart med alla arrangemang. Lokaler, mat och kaffe, hotell och mycket annat som hör till. Det är till största delen hans förtjänst att träffen blev så lyckad.

På programmet stod bland annat diabildsföredrag av bade Peter Brandt Pedersen och Inge Clausen. Det förekom väl en del rynkade pannor och fragande blickar när Peter satte igång med sitt danska tungomål. Har man bara lite god vilja går det bra och jag tror de flesta förstod större delen av före-

dragen. Föredrag på danska i all ära men efter midagen kom mötets höjdpunkt. Vi hade planerat planthandel men på grund av platsbrist med mera hade vi inte tillräckligt med plantor för en rättvis försäljning utan det blev auktion istället. Men Peter som skicklig auktionsförrättare och med många ivriga spekulanter steg buden raskt. Efter svenska förhållanden blev priserna inte speciellt höga men många av danskarna var nästan chockerade. Mötet avslutades i gillestugan på hotellet »Tjädern« i mycket gemytliga former.

Trollhättan är faktiskt en mycket central ort för en stor del av medlemmarna i N.K.S. och Ake »riskerar« att få ordna ett nytt möte nästa år. Tack för den här gången.

Torbjörn Haldammen

Austrocactus eburneus, n.n.

I det Backeberg kalder *Austroechinocacti* Østlig Udviklingsgren i sin klassifikation, finder vi gode gamle kendinge som f.eks. *Parodia*, *Notocactus*, *Gymnocalycium*, *Austrocactus* og *Frailea*. Sidstnævnte slægt, *Frailea*, er dårligt anbragt her, når vi tænker på Robert Vorells bemærkninger angående *Frailea/Astrophytum* (KAKTUS 1979-2 side 27).

Slægten *Austrocactus* indeholder 5 arter og er hjemmehørende i det sydlige Argentina og tilgrænsende chilenske bjergområder. Fælles for dem alle er, at de er ret uanselige, blødkødede planter med søjleagtig vækst. Så bløde er de i væksten, at de ofte vokser krybende. Blomsterne er tragtformede og svagt besat med børstetorne. Skønt uanselige så er de dog så anderledes, at man ikke kan undgå at lægge mærke til dem. Ydermere er de ganske frostufølsomme. Skønt jeg har en del planter af slægten, har jeg af forskellige grunde ikke afprøvet dem som fuldt vinterhårde. Da imidlertid de maihueniaer jeg har, er det, skulle der ret umiddelbart ikke være noget i vejen for det; det ret fælles udbredelsesområde taget i betragtning. Problemet med *Austrocactus* ligger især i anskaffelsesmulighederne, idet ingen normale handlende er interesseret i dem grundet deres ikke særlig spændende ydre. Professionelle samlere vil gå uden om dem af samme grund, desværre. Så er der frøformering tilbage. Hvis man overhovedet kan få frø, så spirer disse ikke særlig godt. Jeg mener at huske, at Terry Hewitt fra Holly Gate Nurseries et år såede 1000 frø af *A. patagonicus* og fik en plante! Frøene bør nok sås efter den metode, som jeg anvender for *Maihuenia* og *Lewisia*. Følgende to metoder kan anvendes: Frøene sås i oktober og står udenfor i al slags vejr, hvorpå de i februar kommer ind i varmen til almindelig behandling som andre mere normale kaktus. Frøene kan også anbringes i en kop blandet med Leca i køleskabets koldeste afdeling (endelig ikke fryseren). Der bliver de så i ca. 8 uger, hvorefter de ligeledes kommer ind i varmen. Dette er ikke noget genialt system, som jeg har patent på; men en ganske normal fremgangsmåde som anvendes ved en del alpine planter eller hårdføre træer og buske. Langt nemmere er stiklingsformering, idet stiklinge, efter at være blevet godt tørre i snitfladen, anbragt i spændt luft med under-

Austrocactus eburneus, n.n. = *Austrocactus hibernus* Ritter?

varme i løbet af meget kort tid vil danne fine rødder. Men hvor får vi så stiklingene fra? Da jeg ikke har nogen alt for god hånd til podning, har jeg overladt en del planter til Peter Hansen, Gjerlev, som nu er i gang med at opformere dem som podninger på fortrinsvis *Opuntia rhodantha*.

Den her afbillede plante har det tvivlsomme navn *Austrocactus eburneus*, og det lyder ganske pænt og overbevisende bortset fra en mindre detalje. Der findes ikke sådan en plante. Men skrivefejl sker i selv de bedste familier, så, da blomsten er gullig-brun, drejer det sig nok om Ritters *A. hibernus*, da beskrivelsen passer rimeligt på min plante. Andre arter er *A. bertinii*, *A. coxii*, *A. gracilis* og *A. patagonicus*. Det er ikke planter for stuen, måske heller ikke for det opvarmede drivhus. I koldhus vil de derimod trives fint. Mine planter står ude hele året, men er dækket af et halvtag fra sidst i oktober til april.

Peter Brandt Petersen
(Fotografi: HG)

Kaktussernes oprindelse

Jo mere man beskæftiger sig med dette emne, jo flere spørgsmål trænger der sig på. Formålet med mit indlæg, der er baseret på egne formodninger samt tidligere anerkendte opdagelser, er ønsket om en dialog mellem de forskellige grene af den botaniske og geologiske forskning; for at få belyst de problemer der optager mange indenfor dette område. Såfremt vi kunne fremskaffe fossile kaktus, ville det være et stort skridt fremad; men grundet de sukkulente planters struktur, anser jeg det for helt usandsynligt. Ved borerer overalt i U.S.A. er man nået helt ned til lag der stammer fra kridttiden, og alle lag indeholder millioner af pollenkorner; men indtil dags dato har man ikke fundet pollenkorner af kaktus, hvilket må undre enhver. Iøvrigt er disse pollen nøglen til kaktussernes oprindelse, da hver art har sin egen opbygning. For eksempel er opuntiapollen meget særprægede, let genkendelige, med mange runde kimsteder og en mere ornamental struktur; hvorimod mine *Maibuenia* kun viser et meget enkelt opbygget pollenkorner med kun tre kimsteder.

Det afrikanske kontinent må være hovedcentret for størsteparten af vor flora og fauna - nyere opdagelser synes at bekræfte dette. Desværre hersker der uenighed om kontinenternes opståelse; men i al korthed kan følgende oplyses: Oprindelig fandtes kun et kontinent, kaldet Pangea, der senere blev adskilt, idet de enkelte kontinenter drev mod deres nuværende positioner. Wegener, der fremsatte denne teori og kaldte den kontinentaldriften, måtte se sine teorier i modvind i mange år; men i dag er mange af hans formodninger blevet anerkendt. En anden teori går ud på, at kontinenterne var samlet i to store landområder: et sydligt, kaldet Gondwanaland, bestående af Sydamerika, Afrika, Indien, Australien og Antarktis; samt et nordligt kaldet Laurasia, sammensat af Nordamerika og Eurasien. Udviklingen af kaktusfamilien er behæftet med stor usikkerhed; men visse slutninger kan der dog drages ud fra det bestående slægtskabsforhold mellem de eksisterende underarter og grene. Som følge heraf kan udledes, at forfædrene til vore nuværende kaktus har haft tilknytning til *Aizoaceae*, især dennes slægt *Mesembryanthemum*, som vi

finder i Sydafrika. Disse forfædre udmunder i den nuværende slægt *Peireskia*, der igen fortsætter i underfamilien *Peireskioides* og andre slægter, samt de to sidestillede familier *Opuntioideae* og *Cereoides*. At der hersker en del uenighed, viser følgende citat fra bogen: *Evolution and Phylogeny of the Flowering Plants*, af J. Hutchinson: »It is mainly on account of this placement that the family is placed amongst those with a similar structure, including *Passifloraceae* and *Cucurbitaceae*, though widely different in habit from those two families«.

Hidtil har man jo ment, at *Cactaceae* hører til *Centrospermae* og har udviklet sig af *Phytolaccaceae*, der er en parallel til *Aizoaceae*. Ifølge palæomagnetiske målinger befandt ækvator sig i det sydlige Frankrig for ca. 270 millioner år siden. Ud fra dette må vi anse, at forfædrene til vore kaktus har befundet sig i et område, der har strakt sig fra det mellemste Afrika til Sydtykland. For 140 millioner år siden skiltes det afrikanske kontinent fra Sydamerika, hvorfor en del af kaktussernes forfædre må have befundet sig på det sydamerikanske kontinent.

Vore kaktus menes at have en alder på 60 millioner år, altså har der været 80 millioner år til ændring og udbredelse af kaktusser over hele Amerika. Da Nordamerika blev adskilt fra Eurasien for over 240 millioner år siden, kan den nordlige gruppe af kaktus ikke være kommet ad den vej; men må være udgået fra Sydamerika, og grundet såvel klimatiske som geologiske ændringer - med mange permanente afbrydelser mellem nord og syd - have udviklet en særlig hårdfør og krybende type af kaktus.

Forsøg har vist, at disse frostresistente kaktus bibeholder deres lave krybende vækst i et tropisk klima. Det store hovedcenter for kaktusudviklingen ligger i Mexiko, og derfra er forgreningerne udgået. Ser vi på Chile og Argentina, viser udviklingslinien en formindsket bladdannelse, der især er fremherskende hos *Maibuenia*. Det er en gruppe, jeg omfatter med særlig interesse, især da det er

lykkedes mig - udover de fem kendte arter - at opspore 6 nye *Maihuenia* arter. Heraf adskiller en enkelt sig i særlig grad, da den ikke har kortcylindriske eller kølleformede led; men rent visuelt minder om den afrikanske *Euphorbia caput-medusae*. Disse stærkt reducerede bladrudimenter finder vi også hos mange *Tephrocactus*, og det er min faste overbevisning, at der mellem disse to kaktus-slægter må være en tættere forbindelse end tidligere antaget. Under et besøg i Ungarn havde jeg lejlighed til at se en del smukke eksemplarer af den nyligt fundne *Tephrocactus malyanus*, der bortset fra den stærke hvide behåring minder en del om en *Maihuenia*. Dette var da også min første reaktion ved synet af denne plante, og den samme opfattelse havde flere af mine ledsagere; men såvel blomst som frøkapsel siger, at det er en *Tephrocactus*. At *Maihuenia* er udbredt i såvel Chile som Argentina, stærkt adskilt af Andesbjergene, virker påfaldende, og det er et af de spørgsmål, jeg ofte har stillet - dog uden at få et tilfredsstillende svar.

Først ved opdagelsen af Amerika, får vi kendskab til kaktus, der af spanierne blev bragt til Europa omkring årene 1500 til 1530. Den første tegning af *Opuntia* finder vi som bekendt i De Historia Plantarum Novae Hispaniae fra 1535. I Sydamerika kendes dog endnu ældre tegninger, da kaktus ofte indgik som led i de religiøse handlinger; men med hensyn til de ældste beretninger om kaktus er dette emne et endnu uudforsket område. Vi kommer nok til at revidere vore opfattelser nogle gange endnu.

Opuntia compressa (Sal.) Macbr.

Ovennævnte kaktus har ført en omskiftelig tilværelse med hensyn til navngivningen og har til min forundring voldt såvel botanikere som kaktus-samlere store kvaler. Denne kaktus er den første frostresistente kaktus i Europa og en ret interessant plante, da den findes forvildet i Wallis og Tressin i Schweiz, i Bozen i Norditalien samt er i Flora Dalmatica. I en artikelserie i det nu ophørte Stachelpost, under titlen: Winterharte Kakteen (4), findes en udførlig omtale af ovennævnte kaktus; men under betegnelsen *Opuntia vulgaris* Mill. Af samme artikel fremgår det, at både *O. vulgaris* og *O. humifusa* findes vildtvoksende i Schweiz, Italien og Jugoslavien, hvilket må bero på en misforståelse. I samme artikel oplyser forfatteren, at glokiderne er rødbrune, men ifølge alle de kendte latinske diagnoser har *Opuntia compressa* = *vulgaris* kun grøngule glokider. *Opuntia compressa* blev be-

skrevet af Linné i året 1753 og navngivet som følger: *Cactus opuntia* L., *Cactus opuntia vulgaris* DC., *Opuntia italica* Ten., *Opuntia intermedia* Salm. D., *Opuntia nana* Vis., *Opuntia opuntia* Coult., *Opuntia vulgaris nana* K. Schumann, *Opuntia vulgaris minor* Lab., *Opuntia compressa v. helvetica* Hort.

Som nævnt navngav Linné denne kaktus i 1753; men spørgsmålet er, om han beskrev den nordamerikanske kaktus eller den i det sydlige Schweiz forekomne plante, hvis tilstedeværelse vi foreløbig kan datere til det herrens år 1596. Nu melder sig spørgsmålet: hvordan kom denne kaktus til Europa? Den er under ingen omstændigheder indført af spanierne, da dette er en nordamerikansk kaktus. Mine fornemmelser siger mig, at *Opuntia compressa* er betydelig ældre her i Europa, end vi tidligere har antaget. For at komme til bunds i dette mysterium må vi først og fremmest undersøge den - desværre - vanskeligt tilgængelige litteratur, samt ældre tidsskrifter, især lægebøger, plante- og urtelister fra klostre i de områder, hvor denne kaktus gror. Vi må anse det for sandsynligt, at tilstedeværelsen af en så særpræget plante må have vakt opsigt blandt datidens lærde. Jeg har selv fundet ældre, tyske opskrifter, der omtaler kaktus, men uden tvivl findes der indenfor den katolske kirke mange ældre skrifter, der kunne være os en stor hjælp til datering af mange planters indførelsesdato til Europa.

Ser vi på *Opuntia compressa*, har vi også en anden mulighed for at forklare dens tilstedeværelse i Europa, nemlig den, at fugle kan have medbragt frøet i deres kråser. Såfremt dette er tilfældet kan der kun være tale om et medlem af andefamilien, *Anatidae*. Her tænker jeg især på den amerikanske pibeand, *Anas americana*, der ofte træffes i Europa.

Vi ved at de nordamerikanske opuntier er af yngre dato; men vi savner oplysninger om alderen på de afrikanske sukkulenter. Et tættere samarbejde mellem geologer, botanikere og historieforskere ville kunne give os et mere nuanceret billede og dermed svaret på mange af vore spørgsmål.

Georg Sydow

MEDLEMMERNES HJØRNE

Svamp!

Mange har sikkert ærgret sig over, at ens stiklinger - trods omhyggelig pleje - er bukket under på grund af et svampeangreb, skønt årstiden for formering måske har været den bedste. Men noget sådan er der råd for. Når man har afskåret sine stiklinger og henlægger dem til tørring, kan de meget vel blive angrebet af svampe; idet disse mikroskopiske, encellede planter med største lethed bæres rundt af luftmolekylerne.

Som garanti mod et svampeangreb kan du bruge et salt ved navn: kaliumpermanganat. Det er uhyre billigt og kan købes på ethvert apotek. Kaliumpermanganat er virksomt imod svampe og et yderst effektivt desinfektionsmiddel mod råddenskab (svampeangreb). Saltet findes som mørkegrønne krystaller på størrelse med et knappenålshoved. Når det bliver opløst i vand, så bliver opløsningen farvet violet.

Brugsanvisning: Opløs ca. ti krystaller i en deciliter vand. Det skal ikke tages så nøje, om der er fem, ti eller femten krystaller; blot er der jo ingen grund til at overdrive. Dyp derefter de nys afskårne »tusser« i opløsningen og henlæg dem til tørring. Man skal altså ikke tørre den smule af opløsningen af, der sidder på planten; men blot lade det tørre ind. Gentag processen hver dag indtil du mener, at nu er det tid for stikling.

Den anvendte opløsning er et gødningsprodukt, som du burde blande med den gødning du selv anvender til dine »tusser«. Den ilter (oxiderer) gødningsaltene, så »tusserne« bedre er i stand til at optage saltene.

*Jørgen Ulse Jørgensen
Dalhuset 5, st. th.
2670 Greve Strand*

KØB - SALG - BYTTE

Under denne rubrik kan medlemmerne af NKS gratis få optaget kortfattede annoncer om køb, salg eller bytte af planter og bøger samt andet med tilknytning til vor hobby.

Sælges: 500 ml. kaktusgødning for kr. 5,- + porto.
Jørgen Ulse Jørgensen, Dalhuset 5, st. th., 2670 Greve Strand.

Sælges: Læserne af Medlemmernes Hjørne tilbydes mine samlede årgange af KAKTUS. Eksemplarerne er i meget fin stand. Det drejer sig om: årgang 5 nr. 1 og årgang 6-15 (komplette) - i alt 35 numre. Skriftlig bud (i svenske kroner) sendes senest 15. august til *Roger Hansson, Odalslingan 27, S-17543 Järfälla.*

Bytte: Kontakt søges med samlere af planter til friland: kaktus, sukkulenter, orchideer, sjældne løgplanter og alpine planter med henblik på eventuelt bytte og udveksling af erfaringer. *Tove Nørgaard, Halsmosevej 10, Kogsbølle, 5800 Nyborg. Telf. 09 - 37 13 33.*

Sælges: Liste over *Haworthia, Sempervivum, Sedum* og andet, som jeg har til salg, kan fås mod tilsendelse af 3 kr. i frimærker. *Peter Brandt Pedersen, Tårnbygårdsvej 20, 2770 Kastrup. Tlf. 01 - 51 66 06.*

KAKTUSAR till nybörjare

5 olika 25 Sv. kr. - 10 olika 47 Sv. kr.

Lista på speciella arter fås mot porto.

Frakt + postförskott tillkommer.

Postorder inom Sverige.

Firma Svantes Kaktusar

Järnbruksgatan 7
660 31 Svanskog

Kredsrepræsentanter:

Norge: Cees Rijk van Ravens, Karisveien 122, 2013 Skjetten, telf. (02) 74 04 03.

Sverige: Torbjörn Haldammen, Riset 1, 734 00 Hallstahammar, telf. 0220 - 260 09.

Västsverige: Hans Åke Söderberg, Hasselkullegatan 86, 461 00 Trollhättan, telf. 0520 - 164 04.

Nordjylland: Dorthe Møller Jensen, Døvnældevej 10, 9800 Hjørring, telf. (08) 92 48 45.

Vestjylland: Poul Poulsen, Endetoften 61, Lind, 7400 Herning.

Østjylland: Palle Carlsen, Nybyggervej 2, Tåstrup, 8410 Rønde, telf. (06) 36 73 25.

Sønderjylland: Thomas Nissen, Simmerstedvej 91, 6100 Haderslev.

Fyn: Ebbe Dreyer Skov, Spireavænget 3, 5210 Odense NV, telf. (09) 94 13 43.

Sjælland: Poul Erik Hansen, Esberns Allé 2 st., 2860 Søborg, telf. (01) 69 90 39.

Diateket:

Palle Carlsen, Nybyggervej 2, Tåstrup, DK-8410 Rønde.

Tidligere årgange af »KAKTUS«

Følgende årgange af »KAKTUS« kan købes ved henvendelse til Ebbe D. Skov, Spireavænget 3, 5210 Odense NV.

Telefon (09) 94 13 43. Postgiro 1 28 35 53.

Årgang 1 (1 hæfte) 5 kr. - årgang 2 (nr. 4) 5 kr.
årgang 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 og 13, 40 kr. pr.
årgang, dog kun 20 kr. for årgang 8 (2 nr.)

Sukkulenter til friland

Specialkatalog over
Sempervivum, Joviborba
og nærstående slægter
– samt over Iris
Gerne postordre

MAILANDS STAUDER

Simmelbrovej 36, 7260 Sdr. Omme.

HAR DE PRØVET

AT DYRKE ORCHIDEER?

Er De interesseret?

Få et gratis prøvenr. af vort
medlemsblad »Orchideen«,
der kommer 10 gange årligt.

Kontingent kr. 125.

DANSK ORCHIDE KLUB

Solsikkevej 7,
4600 Køge.

INDKØBSCENTRALEN

Nordisk Kaktus Selskabs indkøbscentral
skaffer potter, gødning og andre ting, vi har
brug for i vor hobby.

Henvendelse til:

FIND AALBÆK MADSEN

Langedamsvej 11
DK-5500 Middelfart
Giro 6 60 02 63

– næste gang De kommer til

KØBENHAVN

bør De i egen interesse besøge

Thorvald Petersen's Handelsgartneri

Jagtvej 74

her finder De det største udvalg i

KAKTUS og SUKKULENTER i alle størrelser

Kaktusgødningen SUKUROL føres

KAKTUS

Stort udvalg i frøplanter og sjældne
importplanter samt mange
arter Sempervivum, Papyrus og
andre prydragræsser.

Bent Jørgensen

Vejlegårdsvej 99 – Vallensbæk
2620 Albertslund – Tlf. (02) 64 50 95

Plantelister udsendes ikke

Allerede før De når Hamborg, kan De finde
vort kaktusgartneri »Klein Mexiko«. Vor
LILLE virksomhed har altid et STORT sorti-
ment af interessante planter til Dem!
De er velkommen til et besøg til enhver tid,
undtagen mandag. Grupper helst forud-
anmeldelse. – Ingen forsendelser.

OTTO POUL HELLWAG

KAKTUS GARTNERI

D. 2067 Reinfeld/Holsten
Steinfelder Heckkaten
(vejen Reinfeld-Bad Segeberg)

KAKTUS - SUKKULENTER HÆNGEPLANTER

Mange nye importplanter fra Texas

Åbent torsdag og fredag 10–17 - lørdag 9–12
April planteliste kan rekvireres mod forud-
betaling af kr. 2,00 til porto.

INGE CLAUSEN

gartneriet Månedalen
Månedalen 2 – 2970 Hørsholm
Tlf. (02) 89 28 93 kl. 8–9 og 17–18

KARLHEINZ UHLIG
Frø - Kulturplanter - Import - Eksport
Lilienstr. 5 - Postbox 1107
D-7053 KERNEN i. R.

**Min planteliste for 1980/81
er lige udkommet.
Skriv efter den!**

WHITESTONE GARDENS LTD.

**Sutton-under Whitestonecliffe,
Thirsk, N. Yorks. YO7 2PZ, England**

Specialist i postordrer af kaktus og andre
sukkulenter, bøger, frø m.m. Send tre inter-
nationale svarkuponer (post) for vor fuldt
illustrerede 36 siders prisliste, som inde-
holder verdens mest omfattende bogliste.

Ing H. van Donkelaar

Werkendam/Holland

Betydeligt udvidet sortiment i
sukkulenter, kaktus samt andre sjældne
planter.

Min nye plante- og frøliste sendes
mod forudbetaling af 2.50 h fl
og tillægget 1979 koster + 1 h fl
(internat. postanvisning)

– Alle henvendelser kan ske på dansk –